

KNNV Zoetermeer

zoetermeer@knnv.nl
www.knnv.nl/zoetermeer

Kwartaalbericht Nr.76

April 2012

INHOUD

1 VAN DE REDACTIE	3
2 VERSLAG VAN DE ALGEMENE LEDEN VERGADERING 14 FEBRUARI 2012	3
3 DIGITALISERING VAN OUDE KWARTAALBERICHTEN	4
4 NIEUWJAARSRECEPTIE OP STADSBOERDERIJ DE WEIDEMOLEN	6
5 DE VISIE BIODIVERSITEIT, VAN PLAN NAAR VISIE.....	7
BERICHTEN UIT DE PLANTENWERKGROEP	7
6 HET PLANTENSEIZOEN 2012 VAN START	7
7 DE WILDE BIJEN VAN ZOETERMEER.....	9
8 BOMEN IN DE STAD	10
GEZIEN IN ZOETERMEER	13
9 UIT HET VOGELDAGBOEK VAN ADRI DE GROOT.....	13
10 BOOMMARTER IN HET BALIJBOS!.....	18
11 DE RESULTATEN VAN EEN JAAR LANG VOGELS TELLEN IN DE TUIN	18
12 DE ZOETERMEERSE RESULTATEN VAN DE TUINVOGELTELLING 2012....	19
13 NIEUWBOUWPROJECT IN BUYTENWEGH.....	21
BUITEN DE VERENIGING	22
14 UITSLAG FOTOWEDSTRIJD PRIELENBOS.....	22
15 HET EERSTE STEDELIJK LIBELLENRESERVAAT IN NEDERLAND.....	23
16 STADSLANDBOUW IN OPKOMST.....	24
17 ZWERFVUIL IN BUYTENWEGH.....	25
18 NOORDNATUURNIEUWS, VOORJAAR 2012.....	26
19 AGENDA , NAMEN, LIDMAATSCHAP.....	27
INDEX	28

Ook in Zoetermeer schrijft de natuur geschiedenis.
Zij zoekt haar journalisten, want zij bestaat slechts bij de gratie van wie haar ziet.

Doe 1x per 2 à 3 weken 2 uurtjes mee met de plantenwerkgroep.

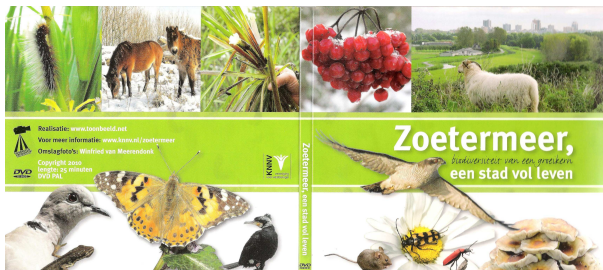
Goeie sfeer, boeiend, leerzaam, nuttig.

Informatie:

Joke de Ridder tel. 079-3616973

Film: Zoetermeer, een stad vol leven, biodiversiteit van een groeikern

Halverwege de jaren '60 van de vorige eeuw werd Zoetermeer groeikern en groeide in 50 jaar tijd uit van een dorp van 9000 naar een stad van 120.000 inwoners. In mooie en sfeervolle beelden laat de DVD zien dat het groen onlosmakelijk deel uitmaakt van deze nieuwe stad. Dat levert een gezonde, groene leefomgeving en een reeks sterk van elkaar verschillende parken op met als gevolg een verrassende hoeveelheid plant- en diersoorten. Met het voltooiën van de wijk Oosterheem komt het eind van die groei in zicht. Voor de KNNV-afdeling Zoetermeer was dat de reden om deze DVD te laten maken. Het doel is de kijker uit te dagen om die soortenrijkdom zelf te gaan ontdekken.

Bestellen van de DVD kan als volgt:

Maak € 10 (leden € 8) over op postrekeningnr. 79438 t.n.v. A. Janssen te Zoetermeer onder vermelding van uw adres en telefoonnummer.

1 VAN DE REDACTIE

Na de korte heftige koudeprikkel van februari 2012, waar we bijna nog een elfstedentocht aan overhielden, pakte moeder natuur gewoon de draad weer op. En ook dit voorjaar stonden de sneeuwkllokjes eind februari in het pastoorsbos achter de Nicolaaskerk gewoon volop in bloei. Het jaar 2012 is door vijf natuurverenigingen waaronder de KNNV uitgeroepen tot het jaar van de bij(en). Een prima initiatief en hard nodig omdat er buiten de bijhouders nog steeds relatief weinig aandacht is voor de dramatische sterfte onder bijenvolken. Deze sterfte is trouwens in Zuid-Holland en Flevoland het grootst. Maar dat is nog niet alles, ook met de wilde bijen gaat het niet goed. Als mogelijke oorzaken worden genoemd: het ontbreken van voldoende wilde bloemen in ons landschap, het gebruik van nieuwe bestrijdingsmiddelen in de landbouw en allerlei ziektes en parasieten. Waarschijnlijk gaat het om een combinatie van deze factoren. In hoeverre klimaatsverandering hierbij een rol speelt is nog de vraag. Of de situatie in Zoetermeer afwijkt van het provinciale of landelijk beeld is vooralsnog onduidelijk.

Om die reden heeft de gemeente Arie Koster, Zoetermeer- en bijenkenner bij uitstek gevraagd om een lijst te maken van (potentieel) in Zoetermeer voorkomende soorten. We zijn er trots op dat we deze lijst in dit kwartaalbericht kunnen publiceren (Fig. 5 blz.10)

Op de jaarlijks door de natuurverenigingen georganiseerde voorjaarslezing op het Stadhuis heeft Arie Koster op 5 april de gemeentelijke plannen voor het Jaar van de Bij verder toegelicht. Aan onze vereniging en mede-initiatiefnemer van het Jaar van de Bij de uitdaging om ook in Zoetermeer in actie te komen voor de al dan niet wilde bij!

Ook is er in 2012 weer veel aandacht voor natuurrijke tuinen en balkons. Nieuw is dat U uw eigen tuin kunt beoordelen via een speciaal voor dit doel ontworpen meetlat. Deze meetlat wordt bereikbaar via de site van de gemeente Zoetermeer. Als u voldoende punten weet te verzamelen kunt u meedingen naar de nominatie "natuurvriendelijkste tuin van Zoetermeer". Bij het verschijnen van dit bericht is nog niet bekend wanneer deze nieuwe mogelijkheid gelanceerd zal worden. Uiteraard zal er door de jury dit jaar speciaal gelet worden op de bijvriendelijkheid van de tuinen, maar dat spreekt voor zichzelf. Als redactie van uw kwartaalbericht gaan we ervan uit dat een meerderheid van de genomineerde tuinen eigendom is van leden van de Zoetermeerse natuurverenigingen. Ons streven is en blijft: maak van Zoetermeer één groot tuinreservaat!

Naast de bijen blijven ook de vleermuizen, de libellen en de wilde flora ons bezig houden in 2012. Wat dat laatste betreft gaat dit jaar een lang gekoesterde wens van de plantenwerkgroep in vervulling: een Zoetermeerse basiscursus planten determineren.

Tot slot kunnen we u melden dat Wim de Liefde inmiddels al onze oude kwartaalberichten heeft gedigitaliseerd. Een geweldige klus waar we hem dankbaar voor zijn. Op blz. 4 doet Wim verslag.

De redactie van uw kwartaalbericht wenst u een jaar vol nieuwe, inspirerende natuurontdekkingen toe, zowel in Zoetermeer als daarbuiten.

2 Verslag van de Algemene Leden Vergadering 14 februari 2012

Lodewijk van Duuren

Aanwezig: Henk Lubberding, Annet de Jong, Hans Bieze, Johan Vos, Lodewijk van Duuren, Wim de Liefde, Joke de Ridder, Fred Reeder, Fred Janssen en Tilly Kester.

- De notulen van de vorige ledenvergadering staan in Kwartaalbericht nr 72 (blz. 3 en 4)
- Landelijke ledenvergadering van KNNV vindt plaats op zaterdag 14 april a.s. in Nijkerk. Bij afwezigheid van Henk vervangt Johan hem; indien Johan niet kan gaat Lodewijk
- Het gemeentelijk overleg met de natuurclubs vindt vier maal per jaar plaats en wordt door Henk als zeer zinvol ervaren. Henk zal steeds een klein verslag in ons kwartaalbericht laten opnemen.
- De gezamenlijke nieuwjaarsreceptie van KNNV, IVN en VWZ van 12 januari jl. verdient navolging in 2013. Mogelijk worden er volgend jaar meer clubs zoals Groei en Bloei bij betrokken. Ook moet deze activiteit eerder bekend gemaakt worden.
- Het verschil van 0,46 cent van de Rekening 2011 (Kwartaalbericht nr. 75, blz. 4) is door de penningmeester weggewerkt. Het saldo moest 1208,88 Euro zijn.
- Er zijn nog 68 DVD's over van de film: "Zoetermeer, een stad vol leven". Deelnemers aan de plantencursus die dit jaar plaatsvindt, kunnen we er een cadeau geven. In Natura (2012 nr 1) staat

een wervend artikel waarin Winfried van Meerendonk wordt geïnterviewd over het maken van deze film. Mogelijk volgen hier nog bestellingen uit.

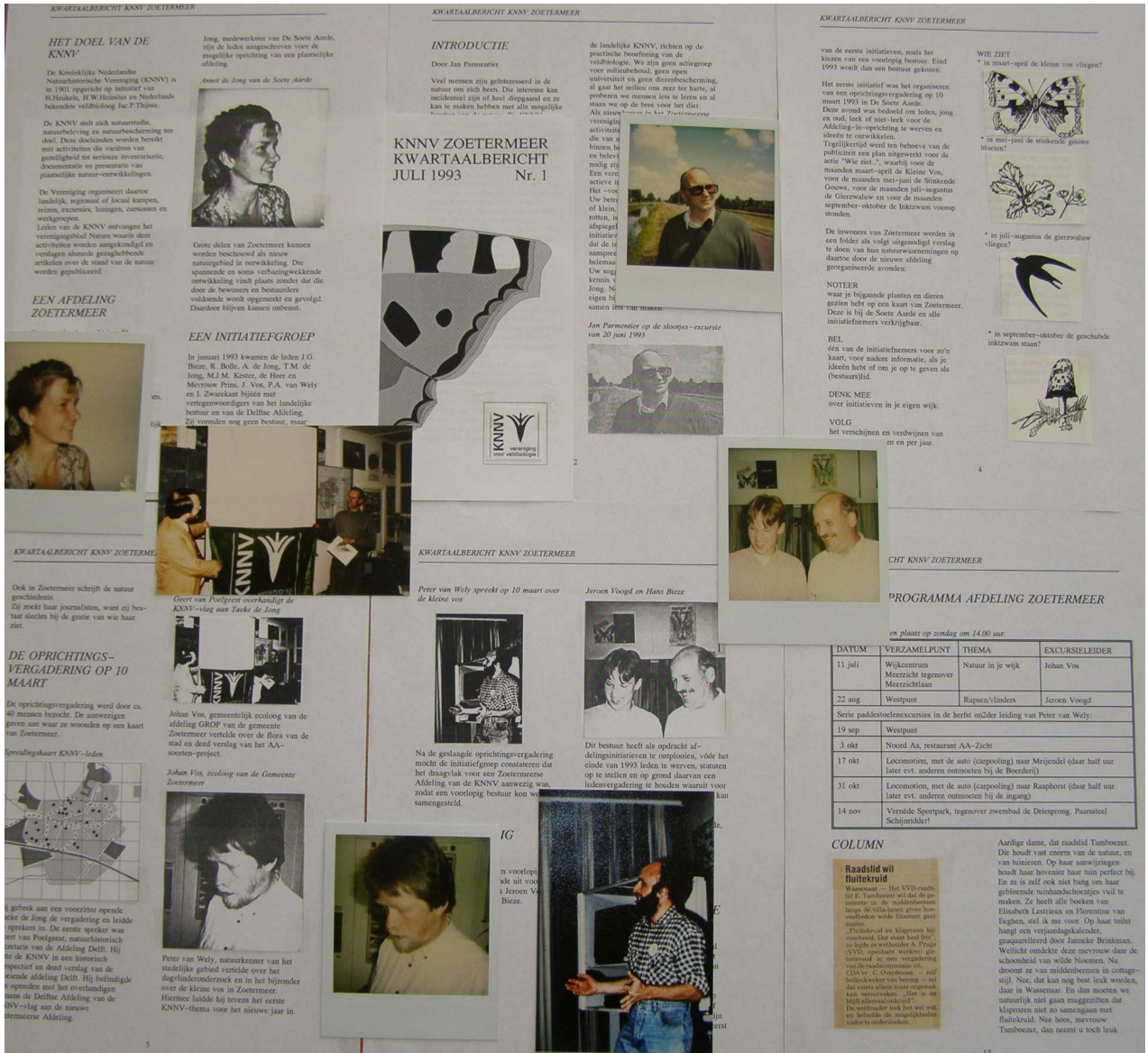
- Aan een meer educatieve versie van deze film, bestemd voor het onderwijs wordt nog gewerkt.
- De kascontrolecommissie voor komend jaar bestaat uit Joke de Ridder en Hans Bieze.
- De plantenwerkgroep organiseert dit jaar een determinatiecursus onder leiding van de heer Adri Spruit. Er zijn al 6 aanmeldingen; we streven naar 10 deelnemers. Er zal nog publiciteit aan gegeven worden. (zie ook kwartaalbericht Nr. 75). Voor de theorie-avonden is per avond de hulp van één KNNV-er gewenst. Dit zijn respectievelijk: Joke, Henk, Lodewijk en Tilly. Aan de veldexcursies die onderdeel zijn van deze cursus kunnen ook KNNV-ers van de afd. Zoetermeer deelnemen.
- Voor 2012 zijn de volgende excursies gepland: plantenwerkgroep (o.a. inventariseren), vleermuisexcursie en een bomenwandeling. De laatste wordt mogelijk gecombineerd met de knoppenexcursie van het IVN. Met het IVN (Arjen Wardenier) is er overleg over activiteiten over bijen vanwege het Jaar van de Bij. Het gaat om excursies of een cursus, wellicht een combinatie.
- In augustus/september staat een meerdaagse plantenexcursie naar Goeree-Overflakkee op stapel. Nadere informatie over de excursie verschijnt in het Kwartaalbericht.
- Lodewijk is betrokken bij het project "Jaarringen". Komende woensdag is hier een overleg over, waarvan verslag gedaan zal worden. De realisatie van de digitale bomenwandeling van de eerste jaarring is vanwege technische problemen nog niet bruikbaar. Het plan om een fysiek bomenboek(je) van Zoetermeer te maken zal waarschijnlijk geen doorgang vinden. Er wordt gezocht naar digitale alternatieven.
- Aan het plan om een libellenreservaat in Zoetermeer te stichten moet nog verder uitgewerkt worden. Er is subsidie aangevraagd bij het Groenfonds Haaglanden. Winfried van de Meerendonk en Arno van Berge Henegouwen zijn de initiatiefnemers.
- Na kwartaalbericht nr. 80 (april 2013) willen Johan en Taeke hun redacteurschap beëindigen. Over de opvolging en wijze van voortzetting zal een klein groepje vergaderen (Johan, Wim, Fred, Tilly en Henk).
- Fred Janssen en Lodewijk zullen de ledenlijst opschonen met hulp van Hans Bieze.
- Lodewijk informeert naar belangstelling bij het Historisch Genootschap van Zoetermeer, naar de wens oude bulletins in de collectie op te nemen.
- Tilly mailt de ledenlijst met e-mailadressen naar Henk en Lodewijk.

3 Digitalisering van oude kwartaalberichten

Wim de Liefde

Vanaf november 2011 t/m februari 2012 ben ik bezig geweest met het digitaliseren van de kwartaalberichten 1 t/m 32. Waarom doe je zo iets? Het zat me dwars dat er alleen vanaf nr. 33 digitale versies beschikbaar zijn via onze KNNV-website. Alleen leden die vanaf het begin van onze afdeling lid zijn geweest en hun kwartaalberichten bewaard hebben, kunnen die oude berichten nog raadplegen. Er staan schitterende artikelen in de oude kwartaalberichten die nog zeker het lezen waard zijn. Een paar voorbeelden: de leuke verhalen van Marit (pseudoniem voor Marianne Ketting) achterin de kwartaalberichten, het schitterende verhaal van Ben Prins over de roodborst, zijn schitterend getekende determineertabel voor juffers en nog veel meer van hem, de stukjes van Johan Vos over specifieke plantensoorten die voorkomen in Zoetermeer en de stukjes die Bob de Lange schreef namens het Platform Groen. Ook het boekje over vlinders naar aanleiding van het vlinderjaar 1994 kwam ik weer tegen. Daarvan bleek zowel een gewestelijke als een Zoetermeerse versie van de KNNV te bestaan.

Voor mij was het een project om werkritme te oefenen. Niet te klein en toch te overzien. In de veronderstelling dat er geen bronnen meer bestonden ben ik begonnen met het scannen van een kwartaalbericht. Dat wil zeggen de plaatjes en de tekst. De tekst kan je dan met een ocr-programma (ocr = optical character recognition) omzetten naar digitale tekst. Vervolgens heb ik het resultaat naar Taeke gemaild en heb ik telefonisch contact met hem gehad. Toen bleek dat er nog papieren originelen op A4 en .doc-bestanden bestonden van de kwartaalberichten 1 t/m 32. Ik was het al weer vergeten, maar in de eerste versies van Microsoft Word kon je nog geen digitale plaatjes plakken. Eerst werd het Word-document afgedrukt en vervolgens werden dan de afbeeldingen er ingeplakt. Tenslotte werd het geheel gefotokopieerd. Bij de originelen bevonden zich soms ook kleurenfoto's die er voor zorgden dat het geheel fraai oogde. En dat zie je natuurlijk niet in een zwart-wit kwartaalbericht op A5 formaat. De originele afbeeldingen maakten het ook mogelijk om kwalitatief beter scans te maken dan vanaf de versies op A5 formaat mogelijk was.

Collage Wim de Liefde

Fig. 1 Kwartaalbladen

De nieuwe versies van de kwartaalberichten heb ik gemaakt met behulp van Open Office. Dit omdat ik anders apart bij MS Word een toevoeging voor het maken pdf's had moeten downloaden. Open Office heeft die mogelijkheid standaard ingebouwd. Bij Open Office zit volgens mij ook een handiger mogelijkheid voor het invoegen van tabellen. De indeling van de bladzijden heb ik vrijwel exact gehandhaafd omdat anders de index niet meer gebruikt kon worden. Ook heb ik voor zover die nog niet aanwezig was de index per nummer toegevoegd.

Wat er nog gedaan zou kunnen worden.

Er is nog een aantal kwartaalberichten waar wel een html-versie van is, maar nog geen doc- of pdf-versie. Daarvan zou ik graag nog een keer een pdf-versie willen maken.

Er ontbreken daarbij ook nog een aantal afbeeldingen.

Uit de kwartaalberichten zou het mogelijk moeten zijn overzichten te maken van welke soorten uit andere soortgroepen dan zaadplanten gevonden zijn in Zoetermeer.

Ik zou ook nog graag een keer een overzicht maken van artikelen en auteurs. Bij een onderzoek naar artikelen over mossen kon ik in de index de naam van Pieter Korstanje niet vinden. Uiteraard is het nooit volmaakt. Ongetwijfeld heb ik (typ-)fouten gemaakt bij het maken van de pdf's. Het lijkt me het beste dat als er fouten gevonden worden men die mij meldt zodat ik die kan verwerken in de originele bestanden. Ik zorg er dan voor dat er na verloop van tijd verbeterde versies van de pdf's komen.

De pdf's zijn te vinden via onze website www.knnv.nl/zoetermeer door kwartaalbladen aan te klikken. U komt dan op de site van de TU-delft waar ook alle andere kwartaalberichten te vinden zijn. Ik hoop dat u er veel plezier aan zult beleven.

4 Nieuwjaarsreceptie op stadsboerderij de Weidemolen

Johan Vos

Op 12 januari jl. was het zover. De drie in Zoetermeer actieve veldbiologische verenigingen, IVN, KNNV en VWZ vierden het nieuwe jaar wederom gemeenschappelijk. Deze gewoonte is inmiddels aan het uitgroeien tot een ware traditie. De drie voorzitters gaven in hun toespraak aan dat ze in de toekomst op veel meer terreinen willen gaan samenwerken.

De gemeente had niet alleen deze nieuwe locatie ter beschikking gesteld maar was ook, in de persoon van stadsecoloog Hendrik Baas, prominent aanwezig om iedereen te vragen ideeën te formuleren voor de nieuwe gemeentelijke Visie Biodiversiteit. Deze ideeën konden, op stickers geschreven op grote vellen geplakt worden. Van deze mogelijkheid werd op grote schaal gebruik gemaakt. De resultaten van deze actie zijn inmiddels geëvalueerd en zo mogelijk onderdeel geworden van het Meerjarig Actieplan. De Visie Biodiversiteit zet in op het minimaal op peil houden en waar mogelijk vergroten van de huidige diversiteit aan in het wild levende plant- en diersoorten in Zoetermeer.

Johan Vos

Fig. 2 Hendrik Baas in actie

In een tijd dat we worden bedolven onder bezuinigingen op natuur is het niet erg realistisch om ervan uit te gaan dat de overheid met geld voor meer natuur over de brug gaat komen. Maar het streven naar meer soorten hoeft niet altijd extra geld te kosten. Zo kan een minder intensief onderhoud van de buitenruimte zowel geld besparen als meer biodiversiteit opleveren.

Daarnaast blijkt de laatste tijd ook steeds vaker dat allerlei partijen die betrokken zijn bij de buitenruimte geïnteresseerd raken in groen waar iets te beleven valt. Denk hierbij aan bedrijven, woningbouwverenigingen, verenigingen van eigenaren, hoogheemraadschappen e.d. Kortom de gemeente wil graag samenwerken met al deze partijen om de kansen voor biodiversiteit optimaal te benutten. Het zal duidelijk zijn dat de lokale natuurverenigingen hierbij een belangrijke rol kunnen spelen.

In elk geval staat er in 2012, vanwege het "Jaar van de Bij" van alles te gebeuren (zie ook elders in dit blad). Op deze avond werd afgesproken dat voor de gezamenlijke traditionele voorjaarslezing op het stadhuis Arie Koster gevraagd zal worden om dit thema toe te lichten.

Arie is een bevoegen bijenonderzoeker die Zoetermeer goed kent en ons ook in het verleden regelmatig heeft weten te inspireren op het gebied van natuurlijk groenbeheer.

Ik wil u dan ook oproepen om massaal naar het stadhuis te komen om op deze manier het nieuwe groeiseizoen te vieren en daarna in actie te komen voor de bijen!

5 De Visie Biodiversiteit, van Plan naar Visie

Henk Lubberding

In 1999 werd het Stadsnatuurplan door de Zoetermeerse gemeenteraad aangenomen. Dit jaar zal het Stadsnatuurplan als groene leidraad voor de gemeente vervangen worden door de Visie Biodiversiteit. Naast deze Visie Biodiversiteit heeft Zoetermeer een groenkaart en een bomenbeleid vastgesteld. Lovenswaardig is dat Zoetermeer met deze "Groentriologie" probeert het groene karakter van de stad, dat door vele inwoners op prijs wordt gesteld, te handhaven. Wat houdt de Visie Biodiversiteit in? De ambitie van de gemeente is om de biodiversiteit, en de waardering van de gemeente hiervoor, op peil te houden en waar mogelijk te vergroten. De gemeente heeft om deze ambitie uit te voeren gekozen voor een tweesporenbeleid:

- Activiteiten van de gemeente zelf, zoals ruimtelijke ordening en herinrichtingen.
- Activiteiten uit te voeren door inwoners: bedrijven, scholen, woningbouwverenigingen, waterschappen, etc. Afnemende financiële mogelijkheden hebben de gemeente genoopt meer activiteiten uit te laten voeren via particuliere initiatieven.

Voor dit tweede spoor wordt iedereen opgeroepen om initiatieven te ontplooiën. In de visie van de gemeente zouden de natuurverenigingen hierin een belangrijke rol moeten spelen. Tijdens de Nieuwjaarsreceptie (14 januari, met IVN en Vogelwerkgroep) werden er al vele goede ideeën gegenereerd. Bij dit tweesporenbeleid van de gemeente zie ik de volgende bezwaren:

- Wanneer de gemeente als beleidsmaatregel voorstelt om de bewoners actiever te laten meedoen in het groen houden en maken van Zoetermeer, zal de gemeente daar ook verantwoordelijkheid voor moeten nemen. De gemeente kan niet haar beleidsideeën op het bordje van anderen leggen en het dan hun probleem laten zijn.
- Als er beleid wordt gemaakt, moet er ook gecontroleerd worden of er iets van terecht is gekomen. In de Visie ontbreekt wie de criteria vaststelt en wie kijkt of er voldaan is aan de doelstellingen.

BERICHTEN UIT DE PLANTENWERKGROEP

6 Het plantenseizoen 2012 van start

Johan Vos

Op 22 maart om 19.30 uur ontwaakten de plantenwerkgroepleden collectief uit hun winterslaap. Dat kwam omdat Joke de Ridder ons had gewekt met een oproep om deze avond bij haar thuis afspraken te komen maken voor het komend plantenseizoen. Daaraan was ruimhartig gehoor gegeven. Als ik niemand over het hoofd heb gezien kom ik op 13 aanwezigen deze avond. Blijkbaar hadden we er allemaal weer veel zin in. Wat de determineercursus betreft kon Joke melden dat die inmiddels overtekend dreigt te gaan worden. Blijkbaar voldoen we met deze cursus in een behoefte. Vanaf deze plek wenst de redactie Adrie Spruit dan ook veel succes. Wij hopen natuurlijk dat er hierdoor ook nieuwe mensen betrokken zullen raken bij de wilde flora van Zoetermeer e.o. want die is dat meer dan waard!

Zoals eerder aangekondigd zijn de theorieavonden op donderdag:

19 april, 10 mei, 7 juni en 21 juni, van 20.00 – 22.00 uur,

De locatie: wijkcentrum Meerzicht.

De bijbehorende excursies zijn op zaterdagen:

21 april, 12 mei, 9 juni en 23 juni, van 10.00 – 12.00 uur.

De excursies worden steeds op een andere locatie georganiseerd.

De cursisten krijgen die locaties uiteraard ruim op tijd door.

Wij raden dan ook de late beslissers aan zich zo spoedig mogelijk te melden bij Joke, tel: 079 - 3616973

Johan Vos

Fig. 3 de plantenwerkgroep na de winterstop

Wat onze reguliere activiteiten betreft is zoals gebruikelijk ook dit keer weer het uitgangspunt dat we onze gegevens zo actueel mogelijk willen houden. De gebieden die inmiddels 8 jaar geleden door ons bezocht zijn, komen daarom dit jaar weer aan de beurt. Uitzondering is het land van boer Freek dat we vorig jaar voor het eerst hebben bezocht. Omdat we bij onze activiteiten van vorig jaar twee keer pech hadden (een keer weg geregend en -gewaaid en een keer uitgesteld vanwege zwaar onweer) hebben we het idee dat er daar nog wel meer te ontdekken valt. Weliswaar ligt dit land net buiten Zoetermeers grondgebied maar het geeft ons een mooi referentiebeeld van wat het agrarisch Zoetermeer van vroeger ooit aan plantengroei heeft gekend.

Een goede zaak zou zijn om hier een vaste route met een aantal plots (pq's) uit te zetten zodat we de ontwikkelingen beter (meer structureel) kunnen volgen en rapporteren. Leuk voor onszelf en nuttig voor de boer!

Datum	Aanvang	Gebied	Verzamelpunt
Za 7 april	10.00 uur	Meerzicht (30.57.32)	hoek Meerzichtlaan, Westergo
Do 26 april	19.00 uur	Rokkeveen (30.57.54)	hoek Cadmiumgeel Geelgroen laan
Do 17 mei	19.00 uur	Boer Freek (30.47.44)	Boerderij de Vierhuizen Geerweg 5, Zoeterwoude
Do 31 mei	19.00 uur	Seghwaert (30.57.25)	hoek Weteringdreef Wingerdпарк
Do 14 juni	19.00 uur	Balijbos (30.56.45)	Fietstunnel naar Nootdorp noordzijde
Do 28 juni	19.00 uur	Meerpolder (30.57.13)	dijkje bij Ford Ardea Middelweg
Za 14 juli	10.00 uur	Voorweg (30.57.21)	Bruggetje Hoeve Kromwijk – Intratuin
Do 26 juli	19.00 uur	Meerzicht (30.57.32)	hoek Meerzichtlaan, Westergo
Za 11 aug	10.00 uur	Rokkeveen (30.57.54)	hoek Cadmiumgeel Geelgroen laan
Do 23 aug	19.00 uur	Seghwaert (30.57.25)	hoek Weteringdreef Wingerdпарк
Do 6 sept	19.00 uur	Balijbos (30.56.45)	Fietstunnel naar Nootdorp noordzijde
Za 22 sept	10.00 uur	Boer Freek (30.47.44)	Boerderij de Vierhuizen Geerweg 5, Zoeterwoude
Za 06 okt	10.00 uur	Meerpolder (30.57.13)	dijkje bij Ford Ardea Middelweg

Fig. 4 Programma plantenwerkgroep 2012

Voor de volledigheid nog even de spelregels die gelden voor alle plantenzoechtogten:

1. kom op de fiets. Het verzamelpunt en de te bezoeken gebieden liggen niet altijd op loopafstand van elkaar.

2. niet plantenwerkgroepleden die een of meerdere keren mee wil doen zijn van harte welkom. Opgave van tevoren is niet noodzakelijk.
3. de zoektocht gaat in principe altijd door, ook al zijn we met weinigen. Bij regen een paraplu meenemen.
4. de avonden gaan door tot 21.00 à 22.00 uur, dit afhankelijk van het enthousiasme van de deelnemers en tot hoe lang het licht is.
5. de plantenvondsten/ochtenden worden allemaal afzonderlijk per E-mail ook nog vooraf aangekondigd. Leden van de PWG wordt verzocht daarop te reageren met de mededeling of men al dan niet aanwezig is. Dit voorkomt onaangename verrassingen en tevens ontstaat zo de mogelijkheid om in te spelen op actuele situaties buiten.
6. aan iedere deelnemer zal bij toerbeurt gevraagd worden om een verslag te schrijven dat we opnemen in dit kwartaalbericht. Zo blijven ook de thuisblijvers op de hoogte van de floristische ontwikkelingen op Zoetermeers grondgebied.

We wensen al onze leden en in de wilde flora geïnteresseerden ook dit jaar weer veel plantenplezier!

7 De wilde bijen van Zoetermeer

Johan Vos

Van het voorkomen van wilde of solitaire bijen in Zoetermeer is weinig bekend. Dat staat in schril contrast met wat we van honingbijen weten. Er bestaan twee verenigingen in Nederland die zich specifiek met deze, voor ons belangrijke bijensoort bezighouden. Dat zijn de Bijenstichting en de Nederlandse bijenhouders Vereniging. Beide verenigingen participeren in het Jaar van de Bij. Ook in Zoetermeer kennen we een traditie op dit gebied met een aantal in de stad actieve imkers. Zij worden dan ook nadrukkelijk betrokken bij de activiteiten die de gemeente organiseert vanwege het Jaar van de Bij.

Maar ook de wilde bijen zijn van groot belang omdat ze zorg dragen voor zo'n 20 tot 40% van de bestuiving van de wilde flora. Ook zegt de aanwezigheid van een grote diversiteit aan wilde bijen in een gebied veel over de kwaliteit van ons (natuurlijk beheerd) groen. Uit onderzoek blijkt dat er in Nederland ongeveer 340 soorten wilde bijen voorkomen. Daarvan komen 195 soorten (60%) in het stedelijk gebied voor, waarvan tientallen soorten zeldzaam zijn. Als richtlijn voor de huidige praktijk mag men er van uitgaan dat we na vijf tot tien jaar ecologisch groenbeheer 20 tot 30 bijensoorten in de vegetatie in één groeiseizoen kunnen waarnemen. Dit geldt bijvoorbeeld voor een klein park, een woonwijk of een groenstrook van 200 tot 500 m. Bij een uitvoerige inventarisatie van de openbare ruimte, die over een reeks van jaren wordt uitgevoerd zijn er aanwijzingen dat op stedelijke schaal ongeveer de helft van het aantal regionale bijen kan worden waargenomen. (A Koster, 2001)

Waarnemingen van Zoetermeers grondgebied

Het enige waar we aan concrete wilde bijenwaarnemingen beschikking over hebben, is afkomstig uit het Buytenparkonderzoek van 2011 dat Snowworld heeft laten uitvoeren ten behoeve van het realiseren een nieuwe skibaan. Dit onderzoek, gebaseerd op twee veldbezoeken is uitgevoerd door bSR (bureau Stadsnatuur Rotterdam) en heeft 17 soorten opgeleverd (*Fig. 5*, kolom 6). De tweede bron is Waarneming.nl waar slechts 19 gevalideerde waarnemingen te vinden zijn van slechts 1 waarnemer (*fig 5*, kolom 5). Omdat we van Zoetermeer zo weinig waarnemingen hebben kunnen achterhalen, heeft de gemeente aan Arie Koster gevraagd om een inschatting te maken van de hier voorkomende wilde bijensoorten. Deze inschatting vormt de basis voor het overzicht van *Fig. 5* en bevat 30 soorten.

			WN.nl	BP
1	Andrena	Barbilabris		X
2	Andrena	Bicolor	X	
3	Andrena	Carantonica	X	X
4	Andrena	Chrysoscelis		X
	Andrena	Cineraria	X	
5	Andrena	Flavipes	X	X
6	Andrena	Fulva	X	
7	Andrena	Haemorrhhoa	X	X
8	Andrena	Minitula		
9	Andrena	Nitida		

			WN.nl	BP
	Andrena	Proxima		X
10	Andrena	Tibialis		
	Andrena	Ventralis	X	
11	Anthidium	Manicatum	X	
12	Anthophora	Plumipes		X
13	Halictus	Tumulorum		
14	Hylaeus	Communis	X	
15	Hylaeus	Hyalinatus		
16	Lasioglossum	Calceatum		X
17	Lasioglossum	Leucozonium		
	Lasioglossum	Morio		X
18	Lasioglossum	Sexstrigatum		
19	Lasioglossum	Villosulum		
20	Megachile	Centuncularis	X	
21	Megachile	Willughbiella		
	Nomada	Alboguttata	X	
	Nomada	Fabriciana	X	X
22	Nomada	Flava		X
23	Nomada	Flavoguttata		X
24	Nomada	Fucata	X	X
25	Nomada	Fulvicornis		
	Nomada	Goodeniana	X	X
26	Nomada	Marshamella		
27	Nomada	Panzeri	X	
28	Nomada	Ruficornis	X	
	Nomada	Succincta	X	
	Osmia	Caerulescens	X	
29	Osmia	Rufa		X
30	Sphecodes	Monilicornis		X

Totaal gaat het om 39 soorten.

De soorten die voorzien zijn van een * zijn parasitaire of koekoeksbijen.

Fig. 5 Wilde bijen die in Zoetermeer (kunnen) voorkomen

OPROEP

We willen alle Zoetermeeders die de lokale entomofauna bestuderen en beschikken over betrouwbare (gevalideerde) waarnemingen van wilde bijen oproepen om zich te melden door een email te sturen naar zoetermeer@knnv.nl. We hebben het idee dat de lijst met de 39 soorten nog lang niet compleet is.

Voor iedereen die al direct buiten op zoek wil gaan naar wilde bijen heeft Arie Koster een digi zoekkaart speciaal voor Zoetermeerse wilde bijen gemaakt. Hieronder staat een link geplaatst voor de mobieltjes. U kunt deze ook via de computer bekijken.

<http://www.zoekkaartwildebijen.nl/#09u0909089>

8 Bomen in de stad

Tekst en foto's **Lodewijk van Duuren**

De KNNV-afd. Zoetermeer gaat ook dit jaar door met aandacht schenken aan bomen door middel van het organiseren van excursies en het schrijven van een reeks artikelen over belangrijke bomen in Zoetermeer. Deze bomen kunnen in parken, plantsoenen, tuinen en langs wegen staan. In dit kwartaalbericht komen hulst en Japanse sierkers aan bod.

8.1 Hulst

Hulst (*Ilex Aquifolium* L.) is een soort uit de familie van de Hulstachtigen (Aquifoliaceae). Andere Nederlandse namen zijn scherpe hulst en groene hulst ter onderscheiding van andere soorten uit dit geslacht.

Fig. 6 Blad met stekel en bladlijn van de hulstvlieg

Fig. 7 Blad zonder stekels en bladlijn van de hulstvlieg

Fig. 8 Merel en tak van de hulst met bessen

Herkomst

De hulst is een inheemse boom die voorkomt in grote delen van West- en Zuid-Europa. In Nederland komt hulst voor als ondergroei in bossen. De laatste jaren neemt de hulst in onze bossen sterk toe, waarschijnlijk in het verband met het ouder worden van de bossen.

Gebruik

Het hout van de hulst is wit tot groenachtig en zeer geschikt voor draaiwerk, zoals witte schaakstukken en inlegwerk. De takken met rode bessen zijn rond kerstmis een veel gevraagd artikel in de bloemenhandel. Evenals andere met kerst verbonden planten als maretak en spar is het groenblijvende karakter een zinnebeeld van het leven.

Een andere soort uit dit genus is de soort *Ilex Paraguariensis*, de Paraguay-thee. Uit de bladeren van deze soort uit Zuid-Amerika, bereidt men de drank maté.

Naamgeving

Een oude naam voor hulst is *aquifolium*, ook wel *agrifolium*. Reeds bij Plinius de Oude komt de naam *aquifolium* voor. De familienaam *Aquifoliaceae* is van deze genusnaam afgeleid. Deze genusnaam is een samenstelling van *aqui* – van *acus* (Lat.) = naald en *folium* = blad. Ze slaat op de stekelige bladen van de hulst. De genusnaam *Ilex* is bij de Romeinen de naam voor de steeneik (*Quercus Ilex*), waarvan de bladen enige gelijkenis vertonen met die van de hulst.

De Nederlandse naam hulst heeft een Germaanse oorsprong en slaat op het stekelige karakter van de plant. In het Middelnederlands is de naam *Huls(e)*, de letter *t* is een latere toevoeging.

Enkele volksnamen van de hulst zijn steekpalm, heukel, hulsebosch en ulst.

Een andere naam van de hulst is christusdoorn. Een naam die verbonden is aan enkele Christuslegenden. M.C. Blöte-Obbes in haar boek *Boom en struik in bos en veld* maakt gewag van de volgende legende "Men vertelde nu, dat de hulst was ontstaan uit de palmtakken die men gebruikt had bij de intocht van Jezus te Jeruzalem. Toen hetzelfde volk, dat Hem met zoveel eerbewijzen had binnengehaald, nu "Kruisigt Hem" riep, kregen de palmtakken doorns van schrik en ontzetting en tot dank voor hun trouw, blijven ze nu altijd groen." Volgens een andere legende staat de hulst met zijn stekelige bladen (doornenkroon) en zijn rode bessen (bloed) symbool voor het lijden van Jezus.

Beschrijving

"Hulst is een altijd groene heester met stijve, stekelpuntige, glimmende bladeren, witte bloemen en rode bessen" is de korte beschrijving in het woordenboek van Van Dale.

In grote lijnen klopt dit, maar er is ook wel iets op af te dingen. De hulst blijft meestal een struik, maar kan toch ook uitgroeien tot een boom van 15 meter hoog en wel 300 jaar worden. De bladeren zijn heel stekelig maar bij oudere heesters (Fig. 6) zijn de stekelige bladeren boven de twee meter vaak vervangen door bladeren met een gladde rand (Fig. 7). De struik bloeit in mei en juni met kleine witte bloempjes in de bladoksels. De rode bessen (eigenlijk steenvruchten) verschijnen in september en blijven de hele winter aan de boom hangen. Deze bessen zijn giftig voor de mens, maar niet voor de vogels die in de winter van de vruchten snoepen.

De plant is tweehuizig, dat wil zeggen er zijn planten met vrouwelijke en met mannelijke bloemen. Alleen de eerste dragen de rode bessen en dan alleen als er mannelijke planten in de buurt staan.

Bladmijnen en bladmineerders

De vliegtijd van het volwassen hulstvliegje *Phytomyza Ilicis* (ook hulstmineervlieg geheten) valt in mei en juni. De wijfjes leggen hun eieren op de onderkant van de jonge bladeren van de hulst. Het larfje overwintert in blaasmijnen die in de nazomer zijn gevormd. In het voorjaar vreten de larfjes minerend het bladweefsel verder op (*Fig. 6* en *Fig. 7*) om vervolgens te verpoppen. In mei verlaten de vliegjes de mijnen. Op de hulstbladeren zijn ook wel kleine gaatjes te zien, veroorzaakt door volwassen vliegjes, ze prikken in bladeren en zuigen zo de cellen leeg (*Fig. 6*).

Voorkomen in Zoetermeer

Vogels die de bessen eten zorgen zo voor de verspreiding van de soort, want de zaden uit de bes overleven de tocht door het spijsverteringskanaal. Omdat in tuinen en openbaar groen in Zoetermeer op vele plaatsen de hulst is te vinden, is het mogelijk dat ook hier vogels zorgen voor de verspreiding van de hulst. Tot nu zijn mij echter geen zaailingen van deze soort "in het wild" bekend.

Besdragende struiken zijn een belangrijke voedselbron voor vogels, van de hulstbessen vooral in de winter (november t/m maart). Barbara en David Snow (1988) noemen voor Engeland de merel (*Fig. 8*), koperwiek, grote lijster, kramsvogel, zanglijster, zwartkop, houtduif en roodborstje als de belangrijkste consumenten. Dit alles in volgorde van afnemende consumptie.

Bronnen

Barbara Snow & David Snow, 1988. Birds and berries. A study of an ecological interaction. T. & A.D. Poyser, Calton. 268 pp.

8.2 Japanse sierkers

De Japanse sierkers of Japanse kers (*Prunus Serrulata*) is een soort uit de rozenfamilie (*Rosaceae*).

Fig. 9 Bast Japanse kers

Fig. 10 Voorjaarsblad

Fig. 11 Oude Japanse kers op de oude begraafplaats aan de Binnenweg

Herkomst

De oorspronkelijke herkomst van deze eeuwenlang gekweekte sierboom is niet meer te achterhalen. Wel is duidelijk dat de eerste exemplaren Europa vanuit Japan bereikten. De eerste bomen zijn in 1819 in Engeland ingevoerd.

Hanami

Omdat Japan een lang land is met meer klimaatzones is er in de maanden april en mei een soort kersenbloesemfront (sakurazensen) dat in de loop van een aantal weken van het zuiden optrekt naar het noorden. In het zuiden bloeit de Japanse sierkers rond eind maart en schuift vervolgens langzaam naar het noorden. Begin mei is het bloesemfront in Hokkaido in het noorden aangekomen. Veel Japanners gaan er op uit om naar de bloesem te gaan kijken. Dit noemt men hanami; hana betekent bloem en mi betekent

kijken. Men geniet dan van de bloeiende sakura en bijbehorende picknick. De Japanse kers is eigenlijk wel te beschouwen als de nationale boom van Japan.

Naamgeving

De Japanse naam voor deze sierkers is sakura. De Nederlandse naam Japanse kers slaat op het stamland waar de Europese bomen vandaan komen. Tot het geslacht *Prunus* behoort ook de pruimenboom. *Prunus* is de oude Latijnse naam voor pruimenboom. De soortnaam *Serrulata* is een verkleinwoord van *serra* (Lat.) = zaag en slaat op de gezaagde bladrand.

Beschrijving

De volwassen boom bereikt een hoogte van 8 tot 15 meter. De bijna gladde bast is erg kenmerkend met zijn roodbruine kleur en langwerpige lenticellen (openingen in de bast) (Fig. 9). De bladen (Fig. 10) zijn lang toegespitst, scherp gezaagd met lange genaalde tanden. In het voorjaar is de kleur roodbruin, later worden ze groener. Let ook op de twee rode kliertjes op de bladsteel, een kenmerk van sommige prunussoorten. De roze bloemen zijn meestal gevuld en bloeien in april (Fig. 12).

Fig. 12 Bloesem

Fig. 13 Bloeiende Japanse kers in de wijk Buytenwegh

Voorkomen in Zoetermeer

Op de begraafplaats aan de Binnenweg (Fig. 11), staat een hele oude Japanse kers. Verbazingwekkend dat deze boom niet op de gemeentelijke lijst met monumentale bomen voorkomt. Om de boom niet uit elkaar te laten vallen is het hart met stevige ijzeren kabels verankerd (Fig. 11). Maar ook elders in Zoetermeer verlevendigen de bloeiende bomen in april het straatbeeld (Fig. 13).

GEZIEN IN ZOETERMEER

9 Uit het vogeldagboek van Adrie de Groot

Tekst en foto's **Adrie de Groot**

maandag 9 januari

Vogels als spreeuwen, Kieviten, wulpen en goudplevieren volgen de vorstgrens. Als het (flink) gevoren heeft kunnen ze met hun snavels geen voedsel meer uit de grond halen en zullen ze verder naar het zuiden trekken, net voor de vorst uit.

In zachte winters zoals nu blijven ze in de polders en trekken ze niet weg. Ik zie overal heel veel Kieviten en spreeuwen, maar ook flinke aantallen goudplevieren en wulpen. Wulpen wijken bij vorst uit naar de kustgebieden waar de bodem meestal lekker zacht blijft, maar op het ogenblik zie ik groepen van honderden vogels in Het Groene Hart foerageren en slapen.

Fig. 14 Tijdens de storm van vorige week gingen deze kleine zwanen op het land zitten om maar niet te veel wind te vangen, Meerpolder Zoetermeer

Fig. 15 Man brilduiker zaterdagmorgen op de Benthuizerplas

maandag 16 januari

Op een gegeven moment waren 14 brilduikers aan het baltsen: 7 adulte en 1 jonge man en 6 vrouwen.

donderdag 19 januari

Halsbandparkieten in het Westerpark hadden geen last van de vorst en hakten lustig nieuwe nesten in oude boomstammen.

Zoals zoveel zwammen maken ook kogelhoutskoolzwammen verschillende stadia door, van roodbruin tot (houtskoolachtig) zwart.

Fig. 16 Deze man halsbandparkiet hield alles in de gaten

Fig. 17 Deze koolmees nam nu en dan een "slokje". Brede buikstreep: een man

woensdag 1 februari

Op een boomstam in het Noord-Aa lag vandaag nog wat stuifsnieuw, lekker om te "drinken". Zorg ook in de tuin, behalve voor voedsel, voor voldoende drinken. Zonder zout!

vrijdag 3 februari

Voelde de Geertje-ooievaar vanmorgen de sneeuw aankomen? Hij stopte althans zijn snavel diep in de veren. Het voorspelde "extreme weer" bleek overigens een "normale" sneeuwbus te zijn.

Op de Zoetermeerse Plas zaten vandaag nog meer mooie maar schuwe vogels: vier nonnetjes, waarvan twee mannen.

Fig. 18 Groene spechten zijn erg schuw, zoals deze man in het Noord-Aa

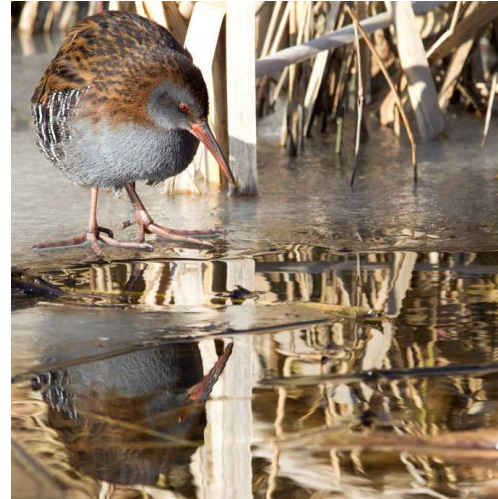

Fig. 19 De schuwe waterral wordt door de honger uit zijn beschutting naar een wak gedreven, waar hij nu en dan iets kleins oppikt. Vanmiddag in het Westerpark, Zoetermeer

maandag 6 februari

Voor veel vogels (en andere dieren) breken er barre tijden aan nu de vorst zeker nog een week doorzet. Gezonde vogels zijn goed tegen de kou bestand, als ze maar voldoende voedsel kunnen vinden die ze de broodnodige energie levert om hun lichaam op temperatuur te houden. Tuinvogels kunnen we gemakkelijk helpen, maar als je die talloze hongerende (water)vogels op en rond grote plassen als de Meeslouwerplas, in Reeuwijk enz. ziet...

Andere vogels komen dichterbij de mensen dan ze onder normale omstandigheden doen. Elk steentje dat we kunnen bijdragen is er één. Verder gaat de natuur toch haar eigen gang. De diepe Zoetermeerse Plas ligt werkelijk afgeladen met watervogels en meeuwen. Vanmorgen ook vijf (of zeven, herinner me niet goed meer) wilde zwanen. Plus een man grote zaagbek, ook al een soort die je daar niet zo vaak ziet.

woensdag 8 februari

Heel soms zie je op de Zoetermeerse Plas een grote zaagbek. Vanmorgen 27! Ik kon mijn ogen bijna niet geloven toen ik zo'n groot aantal zaagbekken zag in de zuidwestpunt van de plas, druk foeragerend, 20 mannen en 7 vrouwen.

Een man en twee vrouwen nonnetje, de kleinste soort zaagbek, zwommen met ze mee. Na een half uur, om tien over half twaalf, vlogen ze allemaal weg richting zuidwest. Zulke grote groepen kan je alleen maar treffen als ze door de vorst weinig open water kunnen vinden.

Fig. 20 En ineens vertrokken ze allemaal richting Den Haag, de nonnetjes vlogen naar het noorden

Fig. 21 Roerdomp zoekt naar wakken in het Zoetermeerse Westerpark

donderdag 9 februari

Het gebeurt niet vaak dat ik vier dagen achtereen een Vogeldagboek maak, maar er valt op het ogenblik zo veel te zien en te beleven! Vanmorgen 75 kleine zwanen en 12 wilde zwanen op de Zoetermeerse Plas, tussen een steeds groeiend aantal smienten, vele duizenden, tellen lijkt onmogelijk.

Kleine zwanen en wilde zwanen zijn op afstand in het water best lastig te onderscheiden. Maar met de telescoop pikte ik de wilde er al gauw tussen uit; later zwommen ze apart en was dat gemakkelijker. Ze zijn iets groter en hebben meer geel op hun snavel, tot voorbij het neusgat. Op geluid zijn deze zwanen, met enige oefening, ook te determineren. Kleintjes roepen een lieflijk klagend hoe-hoe, wilde trompetteren meer, luider ook.

Nog maar één (vrouw) grote zaagbek op de plas, na de invasie van gisteren. In een (ander) slootje bij het Prielenbos weer een witgat, ving een stekelbaarsje.

In het Westerpark vloog een roerdomp vlak over mijn hoofd, ik zag hem ook vissen.

maandag 13 februari

Maart kan zijn koude staart nog roeren, maar de winter lijkt voorbij. Jammer voor Friesland. Voor de dieren is het nog een tijdje afzien voordat er weer voldoende voedsel te vinden is.

Een waterral vulde vrijdag in het Prielenbos zijn hongerige maag met een dode meerkoet.

Houtsnippen hebben een prachtige schutkleur. Als er sneeuw ligt kunnen ze zich niet verstoppen. Het zijn prachtige vogels.

Fig. 22 Houtsnip vrijdag in het Westerpark

Fig. 23 Staatmees

donderdag 16 februari

Zo snel kan het gaan: de winterspikes voor onder mijn schoenen liggen nog in de auto, maar de eerste Kieviten zijn terug en de zangvogeltjes tierelieren of het al voorjaar is. Zoals de zachte geluidjes van staartmezen gisteren in Zoetermeer.

Fig. 24 Natuurstergebied Buytenpark

maandag 20 februari

Eén van de interessantste struingebieden in mijn omgeving is het Buytenpark in Zoetermeer. Op hoge afvalbergen is aan de rand van weilanden een natuurgebied verrezen met veel ruigtes. Heel anders dan een "aangelegd" park: het krioelt hier straks bijvoorbeeld van broedende zangertjes. Zoals helaas op veel plaatsen het geval is, wordt ook hier sterk geknaagd aan de natuurwaarden. De aanleg van een gigantische vierde skibaan, toenemende activiteiten van mountainbikers (en dan lang niet altijd op de aangewezen paden) en verhuizing van de volkstuinten vormen grote bedreigingen. Het Kwaliteitsteam Buytenpark, waarin de

verschillende natuurverenigingen en omwonenden zijn verenigd, doet er alles aan om het Buytenpark als Natuurstergebied te behouden. Zie <http://buytenparkzoetermeer.weblog.nl/> voor actuele info

vrijdag 24 februari

Lezeres Loes uit Brabant gelooft in kabouters en probeert mij dat ook te laten geloven. Loes twitterde onlangs: Je in natuur blijven verwonderen als een kind, dan zie je kabouters. Moet je bij een nuchtere Hollander aankomen... Tot vanmorgen, ik twijfel nu toch wel sterk! In het Prielenbos zag ik namelijk op een omgevallen wilgenstam tussen het mos allemaal oranje knoppen.

Zou dat het speldenkussen van een kaboutervrouw zijn? Het zou zo maar kunnen! Toen ik er vlakbij nog een paar gerieflijke en mooi gekleurde kabouterstoelen zag staan (elfjes gaan er ook wel eens op zitten), ben ik tussen de bomen voorzichtig naar kabouters gaan zoeken. Die vond ik niet (ze schijnen nogal geheimzinnig te zijn), maar wel zag ik gewone elfenbankjes, daar gaan kabouters wel eens op zitten, deze banken zijn speciaal voor goede groepsgesprekken. Verderop zag ik nog meer levenstekens van kabouters: een opslagplaats van muziekinstrumenten en ook nog een fluweelpootje met donkere steel waarop ze graag heen en weer springen. Ik mag Loes natuurlijk niet plagen: ze komt uit het westen en ze is best ook nuchter: ze heeft zelfs een bekroonde dichtbundel geschreven over alledaagse dingen:

Gedachten.^a

Over slijmzwammen is nog maar weinig literatuur maar via lezers kwam ik erachter dat dit geen groot langdraadwatje is maar een troskalknetje (*Badhamia Utricularis*). Deze staan in tegenstelling tot het groot langdraadwatje niet op steeltjes maar in trossen. Gisteren ben ik weer wezen kijken en in twee dagen tijd waren ze veranderd in "druiventrossen".

Fig. 25 Speldenkussen van een kabouter? Of de slijmzwam groot langdraadwatje?

Fig. 26 Een opmerkelijke metamorfose van geel naar bruingrijs. Dit moet het werk zijn van de Prielenboskabouters!

woensdag 29 februari

Ook de hormonen van de grauwe ganzen zijn geactiveerd. Overal zie je paartjes drijven, op zoek naar geschikte broedplaatsen in het riet. Je hoort al van verre hun schrille strijdkreten als ze hun territorium verdedigen, meestal gepaard gaande met stevige watergevechten. Zoals vanmiddag in het Prielenbos.

woensdag 7 maart

Foto's maken waarbij dieren verstoord worden vind ik uit den boze, zeker in paar- en broedtijd. Er zijn vogels die zo dicht bij de mensen leven dat je, als je voorzichtig bent, niet van verstoring kan spreken, als het bijvoorbeeld om een fuut of een meerkoet naast het fietspad gaat, of een ooievaar op zijn paalwoning. Roofvogels zijn erg schuw en moet je niet bij hun nest fotograferen. Maar dat wordt anders als je vanaf de openbare weg tussen de nog niet bebladerde takken door in de verte een havik ziet. Hoe vaak komt het voor dat jij een havik ziet en hij/zij jou niet? Dat was hier het geval. Dus een foto gemaakt! De gehele winter zaten er op een roestplaats in Zoetermeer twee tot vier ransuilen. De laatste dagen zie ik er maar één of twee meer, de andere zijn ongetwijfeld naar hun broedplek getrokken.

^a http://berkel-enschot.allesvan.nl/nieuws/detail/page_id/0/id/135744/Loes_Westgeest_Gedichtenbundel_'Gedachten'

Fig. 27 Grauwe gans voluit op de rivaal af, waarbij vaak meer paartjes betrokken zijn

Fig. 28 Als een spin in haar web: rustende vrouw vink, Zoetermeer

10 Boomarter in het Balijbos!

Johan Vos

Op 26 maart jl. werd in het Balijbos op het grondgebied van Pijnacker-Nootdorp, net buiten Zoetermeer door Arjan Loon een boomarter (*Martes Martes*) waargenomen. Wat de verspreiding betreft is deze wettelijk, streng beschermde soort uitermate zeldzaam in onze regionen. (zie Fig. 29) Het voorkomen in West-Nederland is vrijwel beperkt tot het duingebied van Noord en noordelijk Zuid-Holland beperkt. De totale populatie boommarters in Nederland werd in 2010 geschat op slechts 400 - 500 volwassen dieren. De soort staat op de Rode Lijst van Bedreigde Zoogdieren als kwetsbaar. De oorzaak van haar zeldzaamheid moet worden gezocht in de jacht.

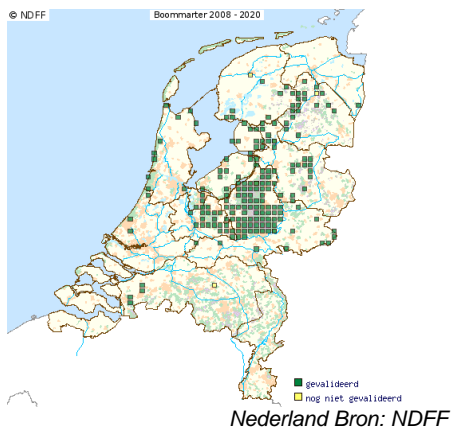

Fig. 29 Verspreiding boomarter

Top 10	Soorten	Keer waargenomen
1	huismus	153
2	spreeuw	150
3	koolmees	107
4	ekster	74
5	turkse tortel	60
6	merel	48
7	ringmus	25
8	kauw	24
9	vink	22
10	roodborst	13
Totaal		676

Fig. 30 Tuinvogeltelling (jaarrond) Ibsenzijde, 2012

11 De resultaten van een jaar lang vogels tellen in de tuin

Nel Sonneveld en Johan Vos

Wij zijn er trots op dat we u wederom de resultaten van een jaar lang vogels tellen in de tuin van Nel Sonneveld aan de Ibsenzijde in De Leyens mogen presenteren. Vergelijken we de top 10 van 2011 met die van 2010 dan zien we dat heggemus en pimpelmees stuivertje hebben gewisseld met roodborst en ekster. (vgl. kwartaalbericht nr. 72, blz.14) Naast de onderstaande soorten zijn ook houtduif, pimpelmees,

heggenmus, groenling en winterkoninkje waargenomen wat het totaal aantal vogelsoorten in 2011 op 15 brengt. Dat is aanmerkelijk minder dan de 22 soorten van 2010. Dat geldt overigens niet alleen voor het aantal soorten maar ook voor het aantal waarnemingen. 676 in de top 10 in 2011 tegenover 980 in 2010. Als we het aantal waarnemingen over het jaar in ogenschouw nemen kunnen we constateren dat er in de winterperiode (november-maart) 656 waarnemingen gedaan zijn. De zomerperiode (april - oktober) daarentegen heeft slechts 60 waarnemingen opgeleverd. Hieruit blijkt opnieuw hoe belangrijk de tuin in de winter is voor de stedelijke vogelbevolking.

De tellingen (1 uur aaneengesloten) hebben steeds in de ochtenduren plaatsgevonden. In de weken 40 t/m 42 is niet geteld. De vogels worden gedurende de winter in deze tuin bijgevoerd.

Sheila Bakker

Fig. 31 de huismus bij Nel weer op nr.1

Fig 32

Top 10 Zoetermeer	Soorten	Keer waargenomen
1	koolmees	631
2	merel	505
3	spreeuw	434
4	turkse tortel	415
5	kauw	367
6	vink	303
7	ekster	298
8	pimpelmees	295
9	huismus	265
10	roodborst	88
Totaal		3582

Fig. 32 Tuinvogeltelling Zoetermeer op 21/22 jan 2012

12 De Zoetermeerse resultaten van de tuinvogeltelling 2012

Johan Vos

De nationale tuinvogeltelling vond dit jaar in het weekend van 21/22 januari plaats. Ook dit jaar eindigde de huismus weer op de eerste plaats. Dat er grote lokale verschillen zijn is bekend. Tijd om te kijken wat deze telling in Zoetermeer (postcodegebied 271. en 272.) heeft opgeleverd.

Vergelijken we deze top tien met de jaarrond waarnemingen van Nel Sonneveld van 2011 dan vallen twee zaken op:

1. de soortenlijst komt vrijwel overeen. Slechts één soort verschilt.
2. de huismus doet het in vergelijking met heel Nederland in Zoetermeer gemiddeld slecht.

Wat de huismus betreft valt op dat deze bij uitstek urbane soort in heel veel Zoetermeerse tuinen afwezig is. Maar als de soort er wel is (zoals in de Leyens zuid bij de tuin van Nel in de buurt) gaat het vrijwel altijd om grotere groepen en staat de huismus al snel op de eerste plaats van waargenomen tuinvogels. (zie Fig. 30 blz. 18).

Stadsvogeladviseur Marja Kreike stelde in het AD van maandag 30 januari dat de zwakke positie van de huismus in Zoetermeer voor een belangrijk deel te wijten is aan het versteende tuinmilieu in de vele VINEX-tuintjes.

Commentaar Jip Louwe Kooijmans van Vogelbescherming Nederland

In het werkgebied van de Vogelwerkgroep Zoetermeer werden 220 tellingen ingevoerd en deden 291 mensen mee. Zij deden 4276 waarnemingen van 41 soorten.

De top 10 van meest getelde soorten in Zoetermeer wijkt duidelijk af van de landelijke en provinciale top 10. In het hele land is een verschil te zien tussen de bebouwde kom en het buitengebied. Met de koolmees op de eerste plaats en een lage klassering voor de huismus lijkt de top 10 van Zoetermeer op die van de vier grote steden. Buiten de top 10 is de hoge klassering van de halsbandparkiet opvallend. Deze exoot staat met 90 getelde individuen op plaats 13. De huismus is in Zoetermeer voor slechts 46 [22%] van de 220 tuinen doorgegeven. De groepsgrootte van 5,57 is beduidend lager dan het landelijk gemiddelde.

De Febo-mussen

Graag wil ik hier mijn eigen ervaring met de "Febo-mussen" met de deskundige vogelaars in onze vereniging delen.

Enkele jaren geleden werd het Stadhuisplein omgetoverd tot een schitterende stenen vlakke. Hoewel de ontwerpster uitermate tevreden was met het ruimtelijk effect van haar creatie vonden de Zoetermeeders het niks. En ook het groepje huismussen dat al sinds jaar en dag op het terras van de plaatselijke Febo de tafeltjes afstruinde kreeg het steeds moeilijker.

Maar er kwam hulp uit geheel onverwachtse hoek. Zoals dat wel vaker gaat in onze samenleving kwam de gemeenteraad (als stem van het volk) in actie en al gauw verschenen de eerste bakken met palmen op het plein. Vervolgens werden daar de ovale zitbanken met plantenbakken en de groene muurversiering aan stadhuis en bibliotheek aan toegevoegd. De huismussen waren hier erg blij mee! Keer op keer heb ik kunnen waarnemen hoe de Febo-mussen deze groene toevoegingen gebruiken om zich er bij gevaar in terug te trekken. Zo ontstond geheel onbedoeld extra veiligheid voor de mussen op het plein. Door de nieuwe situatie kunnen de huismussen veel gemakkelijker gebruik maken van het voedsel dat op of onder de tafeltjes van de verschillende terrassen blijft liggen. Mijn globale eerste indruk is dat de groep Febo-mussen hier baat bij heeft. Wellicht heeft iemand zin en tijd om deze groep te monitoren, dan weten we het zeker!

Dat zelfs goedbedoelde groene onbenulligheid en bakken met exotische gewassen dit positieve effect heeft geeft nieuwe hoop! Dat deze groep mussen ook een grote attractieve waarde heeft voor de terrasbezoekers heb ik herhaaldelijk zelf kunnen vaststellen. Ook heb ik verschillende malen waargenomen dat lunchwandelende voorbijgangers hun broodzakjes leegschudden in de plantenbakken, voor de mussen!

Johan Vos

Fig. 33 Febo-mussen in de plantenbak

13 Nieuwbouwproject in Buytenwegh

Tekst en foto's Ellen de Jong - Ali Cohen

't Echtbaar ekster, wier nest al 10 jarenlang heftig zwiepend, bovenin een elzenboom alle stormen had doorstaan, is dakloos geworden! Het enorme, telkens uitgebreide nest is half 2011 neergestort. Sinds 4 weken (beetje later dan normaal), zijn zij terug in onze buurt en zijn zij samen moeizaam begonnen aan hun nieuwbouwproject. Zij hebben, in onze ogen, een meer dan stomme nieuwe nestelplaats in de oude gemeentelijke prunus achter ons huis, veel lager dus dan in de hoge elzen, goedgekeurd. Een paar dagen geleden (het is nu 15 maart 2012), zagen en hoorden wij ze samen diep nadenken en twitteren over de gevonden bouwplaats. De vondst van deze plek en de start van de bouw van de nieuwe woning werd gezamenlijk gevierd, met kleine geluidjes en kusjes. Vanaf onze bank zien wij hen ploeterend, met nieuwe lange takken in de snavel, zich slingerend naar boven werken, waarna 'man' of 'vrouw', de lange, maar wel buigzame maar robuuste takken aan de ander overgeeft, die dan tracht dit door de eerste bodemtakjes te vlechten. Oude takken komen kennelijk niet in aanmerking. Het leggen van de vloerdelen is een uitputtend karwei, zeker als je telkens die n t verworven tak laat vallen...

Fig. 34 Een nieuwe locatie

Fig. 35 Zo begon het

We kunnen er uren naar kijken, maar tegelijkertijd scheld ik ze uit(?), dat ze de meest stomme plek hebben gekozen, omdat n t daarboven een veel mooiere 'drietand-vork' in de boom zit, waar je  cht iets mee kan; die is steviger en zou het proces kunnen versnellen.

Fig. 36 Vloerdelen gelegd

Fig. 37 Yes! Het houdt!

Het bouwvakkers echtbaar is volgens ons niet bijzonder fervent aan het bouwen. 't Lijkt alsof zij toch iets twijfelen aan de gekozen plek, want hun koffie en lunchpauzes zijn erg lang en tegen 16.00 uur houden zij het, zoals echte bouwvakkers betaamt, voor gezien.

Fig. 38 Hier kun je zitten, liefje!

Fig. 39 Wie doet ons wat?

Vandaag 2 april, lijkt het nest voltooid te zijn. De vloerbedekking is de afgelopen week aangeleverd en het dak, zit als een schil bovenop de onderbouw. De deur is op het zuidoosten gericht, met ochtendzon. Wij zijn benieuwd, maar ook benauwd, of dit goed gaat aflopen indien er straks, slechts 6 meter boven de grond, eieren worden uitgebreed, in een door katten en kauwtjes druk bezochte leefomgeving. Dit is nu zo leuk aan Buytenwegh, maar op blz. 25 moet ik ook iets anders kwijt.

BUITEN DE VERENIGING

14 Uitslag fotowedstrijd Prielenbos

Johan Vos

Johan Vos

Fig. 40 Dhr P J Kruizinga werd door wethouder Frank Spiel gefeliciteerd

Eindelijk was het zover. De uitslag van de fotowedstrijd "breng het verborgen leven van het Prielenbos in beeld" werd op maandag 16 januari bekend gemaakt door wethouder Frank Spiel in de B&W-kamer van het stadhuis. De 30 natuurfotografen hadden zo'n beetje het hele jaar 2011, het "Jaar van het bos" de tijd gehad om dat verborgen leven te onthullen. Uit de 93 ingezonden foto's heeft de jury er 12 genomineerd. De 12 fotografen van de genomineerde foto's waren uitgenodigd om naar het stadhuis te komen. Ze kregen allemaal de workshop natuurfotografie aangeboden. Opvallend was dat het microleven van mossen, kostmossen en paddenstoelen opvallend vaak in beeld gebracht was. Toch kwam de foto van het winterkoninkje van dhr P J Kruizinga als winnaar uit de bus. Hij kreeg zijn foto tevens op een mok geprint overhandigd.

Frank Spiel vatte de keuze van de jury als volgt samen:

"Bij deze is het winterkoninkje uitgeroepen tot de koning van het Prielenbos. Het winterkoninkje is een van onze kleinste, algemeen voorkomende zangvogels die leeft van insecten. Het Prielenbos kent door het vele dode hout een zeer rijk insectenleven. Dat betekent dat er heel veel winterkoninkjes kunnen leven of in vaktermen; de territoria van het winterkoninkje zijn in het Prielenbos heel klein. De onderzoeker die in 2007 het Prielenbos in opdracht van de gemeente inventariseerde sprak van de grootste dichtheid aan winterkoninkjes die hij ooit gemeten had!

We zijn dan ook erg blij met deze prijswinnaar omdat hij echt symbool kan staan voor dit bijzonder stukje Zoetermeerse natuur!"

15 Het eerste stedelijk libellenreservaat in Nederland

Johan Vos

Op vrijdag 2 maart hadden de initiatiefnemers van het Zoetermeerse libellenreservaat met Kars Veling van de Vlinderstichting afgesproken om ter plekke ideeën uit te wisselen en de kansen op het spoedig realiseren van het reservaat te bespreken.

Johan Vos

Fig. 41 Kars geeft uitleg

Naast Arno van Berge Henegouwen en Winfried van Meerendonk waren ook Sinie de Jonge en Hans Lucassen aanwezig. Vrijwel direct was Kars overtuigt van de mogelijkheden die de locatie te bieden heeft. Het poldertuinengebied aan de rand van Rokkeveen kent naast een brede singel, een hele reeks al dan niet geïsoleerde poelen en inhammen. Met de poldertuinen is in 1992 geprobeerd het hele scala aan landschapstypen dat karakteristiek is voor laag Nederland te laten zien aan het Floriadepubliek. Een prima uitgangspositie voor een rijk gevarieerd leefgebied voor libellen was de conclusie deze vrijdag. Kars liet ons de eitjes van de houtpantserjuffer zien die in grote aantallen aanwezig waren op de twijgen van een amandelwilg die aan het water stond. De houtpantserjuffer is een zeer veel voorkomende soort in Zoetermeer. Volgens Kars biedt dit gebied echter ook kansen voor de gewone pantserjuffer (*Lestes Sponsa*), een soort die in de jaren '80 van de vorige eeuw o.a. in de natuurtuin voorkwam. (zie het jubileumboekje 10 jaar natuurtuin uit 1988) maar nu nooit meer wordt gesignaleerd. Verder zou dit gebied de 22 tot nu toe in Zoetermeer waargenomen soorten moeten kunnen herbergen met wellicht toenemende kansen voor de weidebeekjuffer die de laatste jaren op zoek is naar nieuw leefgebied, alsmede voor de groene glazenmaker die tot op 5 KM afstand van Zoetermeer voorkomt. Afgesproken is:

dat er dit voorjaar een monitoringroute zal worden uitgezet.
dat we de resultaten van dit jaar beschouwen als nulmeting.
dat er geen aanvullende inrichtingsmaatregelen noodzakelijk zijn.

dat we met het hoogheemraadschap afspreken om zowel wat het baggeren als wat het schonen van de singel betreft gefaseerd te werk willen gaan.
dat we met de gemeentelijke beheerder afspraken maken om wat meer variatie aan oevervegetatie te laten ontstaan.
dat we met een wandelroute via de Vlinderstichting aanhaken op een nationaal netwerk van libellenreservaten.

Aan het eind van de zomer hopen we duidelijkheid te hebben over onze subsidieaanvraag bij het Groenfonds Haaglanden voor een informatiebord en een wandelroute door het reservaat.
Als dit allemaal is gelukt kunnen we dit najaar het eerste stedelijk libellenreservaat van Nederland laten "open stellen"!

16 Stadslandbouw in opkomst

Johan Vos

We lezen er steeds vaker over. Groepen stadsbewoners nemen het initiatief om (voor een deel) in hun eigen voedselvoorziening te voorzien. Het blijft gissen naar de oorzaken van dit plotselinge, wereldwijde fenomeen. Als je nu bij Google zoekt op "Community Supported Agriculture" krijg je 22.900.000 hits! Nieuw is het natuurlijk allemaal niet. Al sinds mensenheugenis kennen we in Nederland het volkstuincomplex waar stedelingen, aan stadsranden en langs spoorlijnen hun eigen groenten en fruit verbouwen. Wellicht ooit ontstaan uit financiële noodzaak, daarna vooral gezien als vorm van (gezonde) openluchtrecreatie. Hier kennen we tot op de dag van vandaag ook nog kleinschalige restanten van Zoetermeers agrarisch verleden. Vooral langs de oude weteringen kunnen we nog steeds moestuinen, schapenweitjes en tuinderijen aantreffen. Later is daar door de gemeente op voortgeborduurd door op die plekken school-/wijktuinen te stichten. Een uitgelezen kans voor het team Natuur en Milieueducatie van de gemeente om daar wijkbewoners en schooljeugd een groter natuur- en milieubewustzijn bij te brengen.

Johan Vos

Fig. 42 een aarzelend begin

Deze traditionele vormen van al dan niet educatieve stadslandbouw lijken in Zoetermeer al jaren enigszins op hun retour. Een aantal wijktuinen moet plaats maken voor nieuwe woningen en de druk op de bestaande volkstuincomplexen en groene "restruimte" neemt steeds verder toe. Bij veel beleidsmakers leeft tegenwoordig het idee dat moderne, jonge stadsbewoners geen tijd en interesse meer hebben voor/in deze vorm van "ouderwetse" vrijetijdsbesteding. Daar komt bij dat door de gestegen welvaart de financiële behoefte om goedkoop eigen voedsel te produceren door de jaren heen is afgenomen. Wel bestaat sinds 1999 de adoptiegroenregeling waarbij bewoners stukjes openbaar groen in beheer kunnen nemen om er de stedelijke natuur te bevorderen. Voedselproductie speelt hierbij tot nu toe echter nauwelijks een rol.

Dit alles staat in schril contrast met de moderne stadslandbouw golf waar we vandaag de dag mee geconfronteerd worden. De nieuwe drijfveer is ontegenzeggelijk **duurzaamheid!**

Het volgende bericht uit Londen trok mijn aandacht:

In Londen mogen de bewoners dit jaar (het jaar van de Olympische spelen) ongebruikte stukjes grond in hun stad in gebruik nemen om er groente en fruit te telen. Hiervoor spelen de volgende argumenten: het ziet er leuk uit, het levert lekkere en gezonde producten op en het neutraliseert de CO₂-uitstoot voor een deel. Als mogelijke locaties hiervoor komen terreinen bij scholen, bejaardentehuizen, kantoren, bedrijven en natuurlijk platte daken in aanmerking, overal waar het kan moet groente en fruit verbouwd worden is de gedachte. Aan de producten die dit oplevert kan het label "Capital growth" gehangen worden, In 2012 wil de gemeente Londen dat er precies 2012 nieuwe moestuinen in gebruik zijn genomen, dit alles voor de spelen beginnen zodat én de bewoners én de bezoekers lokaal en biologisch geproduceerd voedsel kunnen eten.

Niet alleen in Londen maar overal ter wereld blijkt dat het aantal stedelingen dat zelf verbouwd biologisch voedsel wil eten groeiend is. De mogelijkheden daarvoor lijken onuitputtelijk!

Ik ben benieuwd wanneer in Zoetermeer de eerste stadslandbouwprojecten nieuwe stijl gerealiseerd gaan worden. Dat kan nooit lang meer duren.
Een tip: begin met al die terreinen waarvan de verwachting is dat ze nog jaren braak blijven liggen!

17 Zwerfvuil in Buytenwegh

Ellen de Jong - Ali Cohen

Het volgende gaat over onze Gemeente in geldnood en 'de mens' in de wegwerpmaatschappij, in crisistijd. Ik wandel de afgelopen 1,5 jaar zo'n drie keer per dag door de buurt. Tijdens die inmiddels meer dan 1000 noodzakelijke wandelingetjes, zie ik 'veel leuk' en 'minder leuk' om mij heen. Na de zeer grove, door de Gemeente uitbesteedde 'snoei-ram-weg-actie' van alle struiken, begin maart, kwamen vele verzamelde oude 'schatten' erin bloot te liggen. Er is niets ellendig, dan mooie groenstroken en struikgewas, met witte en kleurrijke voorwerpen behangen, om je heen te zien. Vanzelfsprekend ook uit eigen belang, heb ik daarom onlangs een z.g. gemeentelijke afvalgriper bij de Wijkpost Buytenwegh opgehaald, met daarnaast een fotoboekje, dat tientallen soorten verharding toont, in verschillende gradaties van vervuiling. Volgens het boekwerkje verkeert onze buurt en wijk nu in onderhoudsstadium "C". "C" betekent: veel onkruid op en in de verharding en groenstroken, en veel zwerfafval per m². Wegens het huidige geldgebrek kan men daar op dit moment weinig meer aan doen. In 2011 verkeerde deze buurt nog in stadium "B". De crisis is dus nog zichtbaarder geworden.

Fig. 43 Vijf onderhoudsstadia

A+	A	B	C	D
Beeld Beschrijving - Er ligt geen fijn zwerfafval	Beeld Beschrijving - Er ligt weinig fijn zwerfafval	Beeld Beschrijving - Er ligt redelijk wat fijn zwerfafval	Beeld Beschrijving - Er ligt veel fijn zwerfafval	Beeld Beschrijving - Er ligt heel veel fijn zwerfafval
Norm - Fijn zwerfafval, < 10 cm: 0 stuks per 1 m ²	Norm - Fijn zwerfafval, < 10 cm: 3 stuks of minder per 1 m ²	Norm - Fijn zwerfafval, < 10 cm: 10 stuks of minder per 1 m ²	Norm - Fijn zwerfafval, < 10 cm: 25 stuks of minder per 1 m ²	Norm - Fijn zwerfafval, < 10 cm: Meer dan 25 stuks per 1 m ²

Fig. 44 Van B naar C

Nu kan ik thuis gaan zitten kniezen en mij boos maken over dit vervuiliings-stadium "C", maar ik kan ook op mijn wandelingen mijn beide handen uit de mouwen steken en mijn frustratie hierover opruimen. Vandaar dat ik, gewapend met mijn boodschappenkar (de binnenzijde voor dit doel bekleed met een grijze vuilniszak, en in mijn andere hand de gemeente vuilgriper), er meerdere daguren op uit trok, om het deel van de wijk, dat buurt heet, schoon te maken; trottoirs, goten, alle groenstroken, taluds en struikgewas. Mijn wonderbaarlijke vuilvangst betrof tot nu toe acht overvolle zakken met: Whiskyflessen, bierblikken, sapdoosjes, vuurwerk, aanstekers, sigarettendoosjes, plastic zakken, plastic lappen, patatbakken, zilverpapier, fopspenen, kweekbakjes van planten, veel WC papier (er zijn zelfs mensen, die de kont van hun hond toegewijd afvegen met WC papier en dit dan ter plekke achter laten), kapotte ballonnen, neergegooid overtollig Streekblad -- in oplage van 50 stuks opengewaaid en verspreid--, cellofaan, piepschuimblokken etc. etc.. Zodoende kunnen eenden, meerkoeten, waterhoentjes en futen, nu gelukkig niet meer hun nest bouwen ván en óp hedendaags afval. Of is dat een onjuiste gedachte? Moeten we dit liever ook, van harte, 'recycling', of in het heden, de zo ingeburgerde term 'sustainability' meegeven? Er liepen mensen langs...Je zag ze kijken..ik voelde de blikken in mijn rug – zó schuld bewust als die kunnen voelen --. Andere voorbijgangers stonden stil, gaven een positief geluid; zeiden dat hun zoontje altijd álle snoeppapiertjes in zijn broekzak deed (dat merkten zij als zijn broek de wasmachine in moest...). Terstond draaide hun hond, tijdens ons gesprekje ter plekke een vette bolus; zij bedankten me en liepen, even opgelucht als hun hond, weer door...Het vermakelijkste commentaar kwam van een jolige Surinaamse op de fiets, die riep: "Oh, God bless you, mevrouw, voor uw mooie werk...God is U welgezind!" en ze racede glimlachend door. Zo kon ik warm gesterkt, mijn bezigheden weer hervatten. Misschien ga ik toch nog een zomercursus volgen, want er schijnt nu in Nederland een cursus 'straatvegen MBO1' te bestaan!

Voor de gemeentelijke Wijkpost Buytenwegh, heb ik een digitale kaart gemaakt met routelijn, zodat ze kunnen zien, wat schoon is en wat niet. Zodra de crisis over is, meld ik me ná die opleiding straatvegen MBO1 aan bij de afdeling Groenbeheer. Een mooie leeftijd om dat te doen. En doorwerken tot mijn 67ste!

18 Noordnatuurnieuws, Voorjaar 2012

Tekst en foto **Marianne Ketting**

In het naburig gehucht Zuidveld huist Reeënopvang Westerwolde, verstopt in het bos langs het Ruiten-Aa kanaal. Daar worden elk jaar zo'n dertig verweesde, verwonde of half verdrongen reeën opgeknapt, met vergunning van de overheid. Als ze weer gezond zijn, krijgen ze de vrijheid. Na 15 maart, want dan sluit het jachtseizoen. Dat snapt u wel.

Aan de overkant van het kanaal woont de jager. Ook hij heeft het beste voor met de wildstand. Om reeën gezond te houden, "selecteert" hij. In oktober mag hij ze weer afknallen. Met vergunning van de overheid. Snapt u het nog?

Opmerkelijk fenomeen, deze winter: tuinvogels bleefden geen mezenbollen meer. De vogels waren er wel, mussen, vinken, geelgorsjes, het hele assortiment mezen. Maar ze aten liever strooivoer. Dit verschijnsel deed zich ook voor buiten onze tuin en haalde zelfs de krant. Lezers uit het hele noorden schreven ongeruste brieven en deskundigen bogen zich over de kwestie. Groninger stadsecoloog Jan Doevendans vermoedde een fout in de receptuur van de vetbollenfabriek. Iemand van de Vogelbescherming weet het aan het overdadig aanbod: iedereen hing de tuin maar vol met vet en ook vogels moeten op hun gewicht letten.

Maar ook mijn zelfgebakken vetpotjes, sinds jaar-en-dag bereid volgens hetzelfde beproefde recept, vonden minder aftrek. Terwijl ik vorige jaren iedere week nieuwe voorraad moest maken, zijn nu de met Kerst opgehangen potjes nog niet leeg. Hoe was dat bij u, in het westen?

Roofvogels, die waren er volop. Luid en duidelijk. Sperwers die laag-bij-de-gronds kwamen aanvliegen en dan onder de radar door omhoogschoten naar de mussen op de voertafel. Buizerds, lichtgekleurde uit het (nog hogere) noorden. Kiekendieven, altijd bij het water. Met enige regelmaat werd een havik gesignaleerd. Een van hen heeft naar wij vermoeden Truus III opgegeten. Wij vonden van haar slechts een krans geplukte goudbruine veertjes terug. Met weemoed gedenken wij dus onze lieve leggen Truus, die iedere dag van haar vruchtbare leven een groot ei voor ons legde, die op schoot kwam zitten en ons in haar afhankelijkheid voortdurend voor de voeten liep. Haar eenzaam achtergebleven zus Bep was in shock na de traumatische gebeurtenis. Zij durfde het nachthok niet meer uit. We zijn dus met spoed op zoek gegaan naar nieuw gezelschap voor haar. Dat vonden we, via Marktplaats, net over de grens. Daar ontmoetten we een aardig Nederlands echtpaar, hippies op leeftijd, (bestaan er nog jonge?) nog lang van haar en vol ondernemingslust. Ze hadden overal in Europa gewoond en waren nu neergestreken in een Duits keuterijtje. Ze bestierden een huis vol grote honden en een erf vol vee. Mini-schapen, ganzen, kalkoenen, allerlei hoenders en vast nog meer dieren die ik niet geregistreerd heb. Gezellig. Ooit was dat ook mijn droom, zo'n beestenboerderijtje. Maar wat een werk! En wat blijft er met zo'n stapel vee weinig groen over! Droom doorgepikt.

Fig. 45 de dames Amrock

We hebben er twee Amrock-hennen opgehaald. De bijbehorende haan lieten we achter, om onze buurtgenoten en onszelf hanengekraai in de kleine uurtjes te besparen. Waarmee we deze haan ongetwijfeld tot de soep hebben veroordeeld. We kozen voor Amrocks vanwege hun forse formaat. Hoe groter, hoe beter bestand tegen rovers, redeneren we. Hun koekoektekening, dwarsgestreept en wat roofvogelachtig, boezemt hopelijk ook ontzag in. Het zijn vriendelijke rustige dames. Ze hebben de angstige Bep weer naar buiten gelokt en nu scharrelen ze gedrieën rond, Bep op een beetje afstand. Ze leggen kleine, maar zeer smakelijke eitjes. Ondanks alles laten we ze loslopen. Toch maar liever vrij buiten, dan veilig maar opgesloten binnen. En weet u wat zo grappig is? Ook deze kippen leggen, als onze kleinkinderen komen logeren, spontaan chocolade-eieren. Zo blijven we allemaal in wonderen geloven...

19 Agenda , namen, lidmaatschap

Actuele activiteiten op natuur- en milieugebied in Zoetermeer kunt u vinden op de gemeentelijke website die u m.b.v. de link: <http://www.zoetermeer.nl/index.php?mediumid=9&pagid=1098> rechtstreeks kunt benaderen.

Webadressen

Bomen overleven
Gemeente Zoetermeer
Groei en Bloei
IVN
KNNV
Stadsboerderij Het Buitenbeest
Stadsboerderij De Balijhoeve
Vogelwerkgroep

www.bomenoverleven.nl
www.zoetermeer.nl/natuur&milieu
www.zoetermeer.groei.nl
www.ivnzoetermeer.nl
www.knnv.nl/zoetermeer
www.hetbuitenbeest.com/ www.zoetermeer.nl/stadsboerderijen
www.debalijhoeve.nl/ www.zoetermeer.nl/stadsboerderijen
<http://www.vwgzoetermeer.nl/>

Redactie kwartaalbericht

Johan Vos (023-5280231)
johan@vosdenhartog.demon.nl
Taeke M. de Jong (079-3516599)
Marsmanhove 2 2726 CM Zoetermeer
Email T.M.deJong@tudelft.nl

Inleverdatum julinummer: voor 20 juni 2012.
Handgeschreven tekst een maand vóór deze datum inleveren.

Bestuur 2012

Henk Lubberding (voorzitter) 079-3219841
Leiwater 1. Email: waglub@xs4all.nl
Lodewijk van Duuren (secretaris) 079-3214149
Fred Jansen (penningmeester)
Tilly Kester en Hans Bieze (leden)

Auteurs in 2012

Lodewijk van Duuren	Wim de liefde
Adri de Groot	Henk Lubberding
Fred Janssen	Joke de Ridder
Annet de Jong	Kees Scholtes
Ellen de Jong Ali-Cohen	Anke Smits
Sinie de Jonge	Nel Sonneveld
Marianne Ketting	Johan Vos

Ik wil ook lid worden

van de KNNV + afdeling Zoetermeer
O > als lid á € 32,50 per jaar
O > als huisgenootlid á € 27,50 per jaar
deze leden ontvangen dit blad, het landelijke KNNV-
blad Natura, korting op de KNNV-uitgaven en het
recht op deelname aan KNNV-kampen

naam
.....

adres
.....

postcode
.....

telefoon
.....

Email
.....

handtekening
.....

Kopij of opgave verzenden naar: Marsmanhove 2 2726 CM Zoetermeer, T.M.deJong@tudelft.nl of naar
Johan Vos johan@vosdenhartog.demon.nl

Index

Vet betekent auteur

Cursief betekent afbeelding

- agrifolium 11
amandelwilg 23
Amrock-hen 26
Andrena Barbilabris 9
Andrena Bicolor 9
Andrena Carantonica 9
Andrena Chrysothorax 9
Andrena Cineraria 9
Andrena Flavipes 9
Andrena Fulva 9
Andrena Haemorrhhoa 9
Andrena Minitula 9
Andrena Nitida 9
Andrena Proxima 10
Andrena Tibialis 10
Andrena Ventralis 10
Anthidium Manicatum 10
Anthophora Plumipes 10
Aquifoliaceae 11
aquifolium 11
asbij 9
Baas, Hendrik 6
Badhamia Utricularis 17
Balijbos 18
Berge Henegouwen, Arno
van 23
biggenkruidgroefbij 10
bij 3; 9
Binnenweg 12
blaasmijnen 12
blauwe metselbij 10
bleekvlekwespbij 10
Blöte-Obbes() 11
boomarter 18
brilduiker 14
Buizerd 26
Buytenpark 16
Buytenwegh 13; 22; 25
Community Supported
Agriculture 24
De Leyens 18
dikkopbloedbij 10
Doevendans, Jan 26
donkere wespbij 10
Duuren, Lodewijk van 3; 10
ekster 18; 19; 21
elfenbankje 17
els 21
fluitenkruidbij 10
fluweelpootje 17
fuut 17
geelgorsj 26
geelzwarte wespbij 10
gewone dubbeltand 10
gewone dwergzandbij 9
gewone franjegroefbij 10
gewone geurgroefbij 10
gewone kleine wespbij 10
gewone maskerbij 10
gewone pantserjuffer 23
gewone sachembij 10
gewone wespbij 10
goudplevier 13
grasbij 9
grauwe gans 18
grauwe ganzen 17
grijze rimpelrug 10
groene glazenmaker 23
groene hulst 11
Groene specht 15
groenling 19
groot langdraadwatje 17
Groot, Adrie de 13
grote bladsnijder 10
grote lijster 12
grote wolbij 10
grote zaagbek 15; 16
halsbandparkiet 14; 19
Halsbandparkiet 14
hanami 12
havik 17; 26
heggenmus 18; 19
heukel 11
Hokkaido 12
houtduif 12; 18
houtpantserjuffer 23
houtsnip 16
huismus 18; 19; 20
hulsebosch 11
hulst 11
hulstachtigen 11
hulstmineervlieg 12
hulstvlieg 11; 12
Hylaeus Communis 10
Hylaeus Hyalinatus 10
Ibsenzijde 18
Ilex Aquifolium L.) 11
Ilex Paraguariensis 11
Japanse kers 12; 13
Japanse sierkers 12
Jong - Ali Cohen, Ellen de
..... 21; 25
Jonge, Sinie de 23
kauw 18; 19
kersenbloesemfront 12
Ketting, Marianne 4; 26
Kiekendief 26
kieviet 16
kievit 13
kleine zwaan 16
kogelhoutskoolzwam 14
koolmees 14; 18; 19
koperwiek 12
Korstanje, Pieter 5
kortspruitwespbij 10
Koster(2001) 9
Koster, Arie 3; 10
kramsvogel 12
Kreike, Marja 19
Kruizinga, P.J. 22
langdraadwatje 17
Lange, Bob de 4
langkopsmaragdgroefbij .. 10
Lasioglossum Calceatum 10
Lasioglossum Leucozonium
..... 10
Lasioglossum Morio 10
Lasioglossum Sexstrigatum
..... 10
lenticellen 13
Lestes Sponsa 23
Leyens 19
libellenreservaat 23
Liefde, Wim de 3; 4
Loon, Arjan 18
Louwe Kooijmans, Jip 19
Lubberding, Henk 7
Lucassen, Hans 23
Marit 4
Martes Martes 18
matte bandgroefbij 10
Meerendonk, Winfried van
..... 23
meerkoet 17
Meerpolder 14
mees 26
Meeslouwerplas 15
meeuw 15
Megachile Centuncularis . 10
Megachile Willughbiella ... 10
merel 11; 12; 18; 19
mus 20; 26
Nomada Alboguttata 10
Nomada Fabriciana 10
Nomada Flava 10
Nomada Flavoguttata 10
Nomada Fucata 10
Nomada Fulvicornis 10
Nomada Goodeniana 10
Nomada Marshamella 10
Nomada Panzeri 10
Nomada Ruficornis 10
Nomada Succincta 10
nonnetje 14; 15
Noord-Aa 14; 15
ooievaar 14; 17
Osmia Caerulescens 10
Osmia Rufa 10
palm 20
Paraguay-thee 11
Phytomiza Ilicis 12
pimpelmees 18; 19
Plinius de Oude 11
Prielenbos 16; 17; 22
Prins, Ben 4
pruimenboom 13
prunus 21

Prunus	13	sierlijke wespbij.....	10	<i>vink</i>	18; 19; 26
Prunus Serrulata.....	12	smalbandwespbij.....	10	Vos, Johan 4; 6; 7; 9; 18; 19;	
Quercus Ilex	11	Snow (1988)	12	22; 23; 24	
ransuil	17	Sonneveld, Nel	18	vosje	9
ree.....	26	Speel, Frank	22	Wardenier, Arjen.....	4
Reeuwijk	15	Sperwer	26	<i>waterral</i>	15; 16
riet.....	17	Sphecodes Monilicornis...	10	weidebeekjuffer	23
ringmus.....	18	spreeuw	13; 18; 19	Westerpark	14; 15; 16
<i>roerdomp</i>	15; 16	Spruit, Adri.....	4	Westerwolde.....	26
Rokkeveen.....	23	Spruit, Adrie.....	7	wilde zwaan	16
roodborst.....	18; 19	<i>staartmees</i>	16	winterkoning	22
roodborstje.....	12	Stadhuisplein	20	winterkoninkje.....	19
roodbuikje	10	stadslanbouw.....	24	witbaardzandbij.....	9
roodgatje.....	9	steekpalm	11	witgat	16
roodsprietwespbij.....	10	stekelbaars	16	wulp	13
roodzwarte dubbeltand	10	troskalknetje	17	zaagbek	15
Rosaceae.....	12	tuinbladsnijder	10	zanglijster	12
rosse metselbij.....	10	tuinmaskerbij	10	Zoetermeerse Plas ...	14; 15;
rozenfamilie	12	Tumulorum	10	16	
Ruiten-Aa kanaal	26	turkse tortel.....	18; 19	Zuidveld	26
sakura	13	ulst	11	<i>zwaan</i>	14; 15; 16
sakurazensen	12	Veling, Kars	23	zwartkop	12
scherpe hulst	11	Villosulum	10		
Serrulata	13	viltvlekzandbij	9		